

Pradžia>Šeimos teisė ir paveldėjimas>Paveldėjimas>Paveldėjimas
Paveldėjimas

Belgija

Ši informacijos suvestinė parengta kartu su *ES notariatų taryba (CNUe)*.

1 Kaip išdėstoma paskutinė valia dėl turto palikimo (testamentu, bendroju testamentu, paveldėjimo susitarimu)?

Belgijos teisėje iš esmės nustatyti tokie trijų rūšių testamentai: **autentiškas** arba **notaro patvirtintas** testamentas, **paties testatoriaus parašytas** testamentas (sudarytas raštu, datuotas ir pasirašytas tik testatoriaus) ir **tarptautinis** testamentas.

Testatorius turi būti pajėgus tinkamai ir laisvai išreikšti savo valią (Civilinio kodekso 901–904 straipsniai).

Iš esmės draudžiama sudaryti paveldėjimo susitarimus, išskyrus tam tikras išimtis.

Tarpvalstybinės situacijos atveju testamentas Belgijoje iš esmės galioja, jeigu atitinka vietas, kurioje yra sudarytas, teisę (pagal principą *locus regit actum*) arba kitą teisę, nurodytą 1961 m. spalio 5 d. Hagos konvencijoje.

2 Ar paskutinė valia turi būti registruojama, ir jeigu taip, koku būdu?

Notaras (pranc. *Notaire*, flam. *notaris*), gavęs autentišką arba tarptautinį testamentą arba saugantis paties testatoriaus parašytą testamentą, privalo šį testamentą įregistruoti centriniame testamentų registre, kurį tvarko Belgijos karališkoji notariato federacija (pranc. *Fédération Royale du Notariat belge*, flam. *Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat*). Testatorius, sudaręs paties testatoriaus parašytą testamentą, kurį saugo notaras, gali atsisakyti jį registruoti šiame registre.

3 Ar taikomi laisvės išreikšti paskutinę valią dėl turto palikimo apribojimai (pvz., privalomoji palikimo dalis)?

Belgijos teisėje nustatytas privalomosios palikimo dalies principas, pagal kurį mažiausia palikimo dalis (privalomoji palikimo dalis) prirėikus privalo atitekti palikėją pergyvenusiam sutuoktiniui, palikėjo vaikams arba tėvui ir motinai.

Vaikams (arba žemutinės linijos giminaičiams) tenkanti privalomoji palikimo dalis yra tokia: pusė palikimo, jeigu vaikas vienas, du trečdaliai, jeigu vaikai du, ir trys ketvirtadaliai, jeigu vaikai trys arba daugiau.

Tėvas ir motina kiekvienas turi teisę į ketvirtadalį palikimo, jeigu nėra žemutinės linijos giminaičių. Tačiau šiuo atveju visas palikimas gali būti padovanotas palikėją pergyvenusiam sutuoktiniui.

Šiam sutuoktiniui visada suteikiamas bent pusės palikimą sudarančio turto užufruktas arba nekilnojamojo turto – pagrindinio būsto ir baldų, kuriais jis apstatytas, – užufruktas, net jeigu šis turtas ir didesnis negu pusė palikimo.

Jeigu testatorius nusprendė savo testamente į privalomąją palikimo dalį neatsižvelgti, o įpėdiniai sutinka gerbti jo valią, testamentas gali būti vykdomas.

Tačiau įpėdiniai, kuriems priklausanti privalomoji palikimo dalis nebuvo jiems skirta ir kurie nori jos reikalauti, gali pareikšti ieškinį dėl palikimo atkūrimo (pranc. *action en réduction*, flam. *vordering tot inkorting*).

4 Jei paskutinė valia dėl turto palikimo neišreikšta, kas yra paveldėtojas ir kiek turto paveldi?

Jeigu palikėjas nebuvo susituokęs ir neturėjo vaikų, palikimas pirmiausia atitenka aukštutinės linijos giminaičiams ir privilegijuotiesiems šoninės linijos giminaičiams (broliams ir seserims). Tėvas ir motina gauna po ketvirtadalį palikimo, o broliai arba seserys arba prirėikus jų žemutinės linijos giminaičiai – likusią dalį. Jeigu vienas arba abu tėvai mirę, jų dalis atitenka broliams ir seserims. Jeigu nėra aukštutinės linijos giminaičių, brolių ir seserų arba brolių ir seserų palikuonių, pusę palikimo paveldi giminaičiai iš motinos pusės, pusę – giminaičiai iš tėvo pusės (dėdės, tetos, pusbroliai, pusseserės ir kt.).

Jeigu nesusituokęs palikėjas palieka vaikų, visi kiti šeimos nariai palikimo negauna. Vaikai palikimą, kuris visas yra jų nuosavybė, pasidalija lygiomis dalimis. Tačiau jeigu vaikas miręs (arba atsisako palikimo, arba yra nušalinamas dėl elgesio) ir turi žemutinės linijos giminaičių, šie giminaičiai paveldi palikimą vietoj mirusio, palikimo atsisakiusio arba dėl elgesio nušalinto vaiko.

Jeigu palikėjas palieka sutuoktinį ir vaikų, jį pergyvenusiam sutuoktiniui suteikiamas viso palikimą sudarančio turto užufruktas (teisė naudotis tam tikru daiktu ir dėl to gauti naudos). Vaikai lygiomis dalimis paveldi suvaržytas nuosavybės teises.

Jeigu sutuoktinis palieka sutuoktinį ir neturi vaikų, jį pergyvenęs sutuoktinis įpėdiniu tampa vienas, jei nėra palikėjo aukštutinės ir šoninės linijų giminaičių iki ketvirtjo laipsnio. Jeigu jų yra, palikėją pergyvenusiam sutuoktiniui iš esmės suteikiamas užufruktas, o kitiems įpėdiniams – suvaržytos nuosavybės teisės. Tačiau dalis, kurią šiuo atveju gauna palikėją pergyvenęs sutuoktinis, taip pat priklauso nuo sutuoktinių turto teisinio režimo, taikyto sutuoktiniams gyvenant santuokoje: jeigu sutuoktiniai santuokoje gyveno pagal sutuoktinių turto bendrumo režimą, palikėją pergyvenęs sutuoktinis paveldi mirusio sutuoktinio turėdą bendro turto dalį, į kurią jis turi visas nuosavybės teises.

Jeigu palikėjas palieka asmenį, su kuriuo buvo sudaręs registruotą partnerystę, Belgijoje galioja tam tikros formos registruota partnerystė – „teisės aktais įtvirtintas bendras gyvenimas“. Palikėją pergyvenęs teisėtas sugyventinis kaip paveldėjimo teisę gauna pastato, kuris bendro gyvenimo laikotarpiu buvo bendra šeimos gyvenamoji vieta, ir baldų, kuriais apstatytas šis pastatas, užufruktą. Tačiau iš palikėją pergyvenusio teisėto sugyventinio šis užufruktas gali būti atimtas testamentu arba gyvųjų sudarytu dovanojimo aktu, turtą padovanojus kitiems asmenims.

Jeigu palikėjas palieka partnerį, su kuriuo nebuvo sudaręs registruotos partnerystės (laisvas bendras gyvenimas – neregistruoto bendro gyvenimo faktiniai santykiai), partneris įpėdiniu gali tapti tik tuomet, jei palikėjas tai nurodė testamente. Pagal Belgijos teisę automatiškai jam nesuteikiama jokia paveldėjimo teisė.

5 Kokia institucija kompetentinga:

5.1 spręsti paveldėjimo klausimus?

Vykdyti paveldėjimo procedūrą nėra įpareigota jokia konkreti institucija.

Tačiau teisėje nustatyta, kad dėl paties testatoriaus parašyto arba tarptautinio testamento veiksmų imasi notaras. Be to, tam tikrais atvejais privalo įsikišti pirmosios instancijos teismas (pranc. *tribunal de première instance*, flam. *rechtbank van eerste aanleg*) arba taikos teisėjas (pranc. *juge de paix*, flam. *vrederechter*), visų pirma: jeigu paveldėjimas perduodamas neveiksniais asmenims (pvz., nepilnamečiams); jeigu palikimas priimamas pagal apyrašą; jeigu palikimas neturi paveldėtojo, kai reikia priimti teismo sprendimą, kuriuo leidžiama valdyti turtą (pranc. *envoi en possession*, flam. *bevelschrift tot inbezitstelling*), arba reikia suteikti testamentinę išskirtinę (pranc. *délivrance du legs*, flam. *afgifte van het legaat*); arba jeigu dėl turto realizavimo ir (arba) padalijimo kyla ginčų ir teismas turi paskirti notarą.

5.2 priimti pareiškimą dėl paveldėjimo atsisakymo arba priėmimo?

Vien asmens mirtis yra aplinkybė, dėl kurios paveldimo turto nuosavybė perduodama teisę į paveldėjimą turintiems asmenims.

Tačiau šie asmenys gali rinktis: paveldėjimą galima priimti (besąlygiškai arba pagal apyrašą) arba jo atsisakyti.

Paveldėjimą galima priimti tiesiogiai arba netiesiogiai: tiesiogiai jis priimamas tuomet, kai autentišku arba privačiu aktu priimamas įpėdinio vardas arba statusas, o netiesiogiai – tuomet, kai įpėdinis atlieka veiksmą, kuris neišvengiamai reiškia jo ketinimą priimti paveldėjimą ir kurį atlikti jis turėtų teisę tik kaip įpėdinis.

Paveldėjimą galima priimti pagal apyrašą (pranc. *sous bénéfice d'inventaire*, flam. *onder voorrecht van boedelbeschrijving*), laikantis Civilinio kodekso 793 ir paskesniuose straipsniuose nustatytos tvarkos.

Įpėdinis, kuris paveldėjimą nori priimti pagal apyrašą, palikimo atsiradimo apskrities pirmosios instancijos teismo kanceliarijai (pranc. *greffe*, flam. *griffie*) arba notarui turi pateikti konkretų pareiškimą.

Paveldėjimo taip pat galima atsisakyti su mirties liudijimo kopija nuvykus į palikėjo gyvenamosios vietos pirmosios instancijos teismo kanceliariją ir ten pasirašius atsisakymo dokumentą (Civilinio kodekso 784 ir paskesni straipsniai) arba atvykus pas notarą.

Pareiškimai turi būti įregistruoti registre, kurį tvarko palikimo atsiradimo vietos teismo kanceliarija.

5.3 priimti pareiškimą dėl testamentinės išskirtinės priėmimo arba atsisakymo?

Žr. 7 punktą.

5.4 priimti pareiškimą dėl privalomosios palikimo dalies priėmimo arba atsisakymo?

Atskiros procedūros nėra (žr. 3 punktą).

6 Trumpai aprašykite nacionalinės teisės procedūrą, pagal kurią sprendžiami paveldėjimo klausimai, įskaitant turto realizavimo ir padalijimo klausimus (taip pat nurodykite, ar paveldėjimo procedūrą turi pradėti teismas ar kita kompetentinga institucija, ar ji pradeda automatiškai).

Belgijos civiliniame kodekse nustatytas principas, pagal kurį paveldėjimas perduodamas automatiškai, netaikant konkrečios procedūros.

Asmens turtas, teisės ir akcijos įpėdiniais automatiškai perduodami vien dėl aplinkybės, kad asmuo mirė; įpėdiniai privalo mokėti paveldėjimo mokesčius (Civilinio kodekso 718 ir 724 straipsniai) (tačiau yra išimčių: žr. 7 punktą).

Jeigu turtas realizuojamas ir (arba) padalijamas teismine tvarka, paveldėjimo procedūrą vykdo teismo paskirtas notaras; baigus procedūrą parengiama turto realizavimo ataskaita (pranc. *état liquidatif*, flam. *staat van vereffening en verdeling*). Jeigu turtas realizuojamas ir (arba) padalijamas draugiškai, notaro patvirtintu aktu turi būti padalytas tik nekilnojamas turtas.

7 Kaip ir kada asmuo tampa įpėdiniu ir testamentinės išskirtinės gavėju?

Belgijos teisėje vadovaujamas principu, kad įpėdiniai visą paveldėjimą (turtą ir įsipareigojimus) gauna vien dėl to, kad asmuo miršta. Tačiau:

šeimos teismo (pranc. *tribunal de la famille*, flam. *familierechtbank*) pirmininkas turi priimti viso turto testamentinės išskirtinės, nustatytos paties testatoriaus parašytu arba tarptautiniu testamentu, gavėjams skirtą sprendimą, kuriuo leidžiama valdyti turtą (pranc. *envoi en possession*, flam. *bevelschrift tot inbezitstelling*) (Civilinio kodekso 1008 straipsnis);

atskirų testamentinių išskirtinių gavėjai (Civilinio kodekso 1014 straipsnis), dalies turto testamentinių išskirtinių gavėjai (Civilinio kodekso 1011 straipsnis) ir, jeigu yra teisę gauti privalomąją palikimo dalį turinčių įpėdinių, viso turto testamentinių išskirtinių, nustatytų autentišku testamentu, gavėjai (Civilinio kodekso 1004 straipsnis) turi prašyti suteikti testamentinę išskirtinę (pranc. *délivrance du legs*, flam. *afgifte van het legaat*);

kai kurių kategorijų testamentinės išskirtinės gavėjai taip pat turi gauti valstybės institucijos leidimą priimti jiems suteiktą testamentinę išskirtinę (pavyzdžiui, komunai, viešąsias paslaugas teikiančiai įstaigai arba tam tikrais atvejais fondui arba ne pelno organizacijai suteiktą testamentinę išskirtinę).

8 Ar įpėdiniai atsako už mirusiojo skolas, ir jei taip, kokiomis sąlygomis?

Taip, jeigu įpėdiniai paveldėjimą priima besąlygiškai. Šiuo atveju jie turi padengti visas su paveldėjimu susijusias išlaidas ir paveldėtas skolas (Civilinio kodekso 724 straipsnis).

Jeigu įpėdiniai paveldėjimą priima pagal apyrašą, jie privalo padengti tik paveldėtas skolas, kurios neviršija jų priimto turto (Civilinio kodekso 802 straipsnis). Įpėdinis, kuris paveldėjimą nori priimti pagal apyrašą, palikimo atsiradimo apskrities pirmosios instancijos teismo kanceliarijai arba notarui turi pateikti konkretų pareiškimą.

Ne, jeigu įpėdiniai, pateikę pareiškimą minėto pirmosios instancijos teismo kanceliarijai arba notarui, atsisako paveldėjimo (Civilinio kodekso 785 straipsnis). Be to, atskiros testamentinės išskirtinės gavėjas paveldėtų skolų iš esmės neprivalo padengti (Civilinio kodekso 1024 straipsnis), kitaip negu viso turto arba dalies turto testamentinės išskirtinės gavėjas.

9 Kokių dokumentų ir (arba) informacijos paprastai reikalaujama registruojant nekilnojamąjį turtą?

1851 m. gruodžio 16 d. Hipotekos įstatymu (pranc. *loi hypothécaire*, flam. *hypotheekwet*) reglamentuojamas nekilnojamojo turto sandorių registravimas; jo 1 straipsnyje nurodyta, kad „visi dokumentai, kuriuos gyvi asmenys sudaro be atlygio arba už atlygį ir kuriais perduodamos arba paskelbiamos daiktinės teisės į nekilnojamąjį turtą, išskyrus išskirtines teises ir įkaitus, registruojami apskrities, kurioje yra turtas, hipotekos įstaigos atitinkamos paskirties registre“.

To paties įstatymo 2 straipsnyje šiuo klausimu nurodyta, kad „registruoti galima tik teismo registruotus arba notaro patvirtintus teismo sprendimus, autentiškus aktus ir privačius dokumentus. Su šiais dokumentais susiję įgaliojimai turi būti suteikiami tokia pat forma.“

1851 m. gruodžio 16 d. Hipotekos įstatymu registravimas nereglamentuojamas tais atvejais, kai nuosavybė perduodama dėl mirties.

Vis dėlto įstatyme nurodyta registruoti turto padalijimo dokumentus (pranc. *actes de partage*, flam. *akten van verdeling*). Taigi šiuo atveju visi įpėdiniai, neatsižvelgiant į tai, ar jie gauna nekilnojamojo turto, ar ne, nurodomi dokumente, kuris registruojamas hipotekos registre. Tokia pat nuostata taikoma ir tuo atveju, kai viešai arba tarpusavyje susitarus perduodamas bendras įpėdinių nekilnojamas turtas.

9.1 Ar administratorius skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius? Jei jis skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius, kokių veiksmų tam reikia imtis?

Iš esmės paveldėjimo administravimo sistemos Belgijoje nėra.

Tačiau Civilinio kodekso 803*bis* straipsnyje nurodyta, kad įpėdinis, kuris paveldėjimą priima pagal apyrašą, paveldėjimo gali neadministruoti ir nedalyti. Jis iš anksto turi pateikti prašymą šeimos teismo pirmininko nutartimi skirti administratorių, kuriam perduos visą paveldimą turtą ir kurį įgalios, laikantis tam tikrų taisyklių, realizuoti šį turtą už jį.

Be to, 804 straipsnyje nurodyta, kad tuo atveju, jeigu mirusiojo kreditorių arba atskirų testamentinės išskirtinės gavėjų interesai galėtų būti pažeisti dėl palikimą gavusio įpėdinio aplaidumo arba turtinės padėties, bet kuris suinteresuotasis asmuo gali jį pakeisti administratoriumi, įgaliotu realizuoti paveldėjimą. Šis administratorius skiriamas taikant laikinąsias apsaugos priemones priimta nutartimi (pranc. *ordonnance rendue en référé*, flam. *beschikking in kort geding*), išklausius arba iš anksto informavus įpėdinį.

Be to, testatorius gali skirti testamentą vykdytoją, įgaliotą užtikrinti tinkamą testamentą įvykdymą.

9.2 Kas įgaliotas vykdyti mirusiojo paskutinę valią ir (arba) administruoti turtą?

Žr. 9.1 klausimą.

9.3 Kokie yra administratorių įgaliojimai?

Pagal 803**bis** ir 804 straipsnius paskirto administratoriaus įgaliojimai yra tokie patys, kaip ir palikimą gavusio įpėdinio. Jis turi tokias pat pareigas, kaip ir įpėdinis, ir yra atleidžiamas nuo pareigos sumokėti užstatą.

10 Kokie dokumentai vykdam paveldėjimo procedūrą ar ją užbaigus pagal nacionalinę teisę paprastai išduodami paveldėtojų statusui ir teisėms patvirtinti? Ar jie turi konkrečią įrodomąją galią?

Įpėdinio statusas įrodomas rašytiniu patvirtinimu (pranc. *acte de notoriété*, flam. *akte van bekendheid*) arba dažniau paveldėjimo pažymėjimu (pranc. *certificat d'hérédité*, flam. *attest van erfopvolging*) arba paveldėjimo aktu (pranc. *acte d'hérédité*, flam. *akte van erfopvolging*). Paveldėjimo pažymėjimą arba aktą išduoda notaras arba tam tikromis sąlygomis – paveldėjimo mokesčių įstaigos mokesčių administratorius, atsakingas už palikėjo pareiškimo dėl palikimo saugojimą (Civilinio kodekso 1240**bis** straipsnis).

Faktų patvirtinimo aktas (pranc. *acte notarié*, flam. *notariële akte*) – tai aktas, kuriame pateikiama tikrovę atitinkanti informacija. Šis dokumentas turi įrodomąją galią: jį parengusio notaro pateikta informacija turi būti laikoma teisinga. Notaras tam tikrus faktus patvirtina nurodydamas pas jį atvykusių asmenų tapatybę ir konstatuodamas faktus, kuriuos šie asmenys jo prašė konstatuoti. Faktų patvirtinimo aktas laikomas jame išdėstyto turinio įrodymu. Be to, tokio autentiško akto data neginčijama. Tokio autentiškumo saugomi pareiškimai gali būti pripažįstami melagingais tik byloje dėl jų tikrumo ginčijimo (pranc. *inscription de faux*, flam. *betichting van valsheid*).

Paskutinis naujinimas: 06/09/2019

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.